

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ЖІНКИ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ

Ю.О. Гаврилова

Херсонський державний університет, Gavrilova41185@gmail.com

Науковий керівник: кандидатка психологічних наук, доцентка

Н. І. Тавровецька

Постановка проблеми. Дана тематика є актуальною в наш час, оскільки сучасне суспільство стикається з численними проблемами у сфері сімейних відносин та індивідуального самовизначення жінок. Сучасні жінки часто стикаються зі складнощами у збереженні сімейних відносин, особливо після народження дітей. Відчуття втоми від піклування про дітей та домашні обов'язки може призводити до втрати самооцінки та відчуття власної цінності. Стереотипи, пов'язані з роллю жінки в сім'ї, можуть обмежувати її можливості для самореалізації та визнання в суспільстві. Жінки можуть відчувати недостатньої підтримки та розуміння у своїх ролях дружини, матері та домогосподарки, що може призвести до зниження самооцінки.

При дослідженні взаємозв'язку самооцінки жінки та особливостей сімейних стосунків важливим було визначити параметри поняття самооцінки, а особливо жіночої; теоретично зазначити соціальні і психологічні чинники впливу на аспекти родинних відносин.

Виклад основного матеріалу. Поняття самооцінки визначається, як структурний компонент самосвідомості особистості, що визначається високим рівнем емоційної насиченості при наданні оцінки власним характеристикам, знанням і вмінням, вчинкам тощо. Самооцінка виконує функцію визначення параметрів встановлення відносин з оточуючими людьми, рівня критичного ставлення до власної персони, вміння приймати особисті перемоги і невдачі; здатна впливати на саморозвиток і життєдіяльність. Дане явище формується унаслідок надання оточуючими оціночних уявлень і визначається високим

рівнем динаміки, адже має властивість змінюватися протягом тривалого часу (Носовська, О., Полукаров Ю., 2021).

При дослідженні самооцінки визначають декілька її видів: загальна самооцінка – це загальна оцінка себе, яку особа робить на підставі досвіду і знань про себе. Загальна самооцінка може бути сформована різними чинниками, такими як успіхи або невдачі в різних сферах життя, соціальний статус, взаємодія з іншими людьми та інші фактори. Парціальна самооцінка – це оцінка конкретних аспектів себе, таких як здібності, вміння, зовнішність, поведінка та інші. Парціальна самооцінка може бути сформована як результат оцінки особою своїх дій в конкретних ситуаціях або оцінки своїх здібностей в певній області (Калюжна І., Москальова А., 2021).

Вивчаючи особливості жіночої самооцінки, зазначають, що основними чинниками впливу на формування адекватної самооцінки є рівень відкритості у міжособистісних стосунках, система реакцій на висловлення критичних суджень оточуючих, особливості родинних і дружніх відносин, параметри емоційної системи людини. Вказується, що жінки наділяють значною кількістю уваги власну зовнішність. Дане положення обумовлено підвищення впливу суспільства, що формує нові стандарти краси через ЗМІ, соціальні мережі тощо (Магдисюк Л., 2022).

Визначено, що сімейні стосунки – це взаємини між членами родини, які включають в себе емоційну, соціальну, економічну та культурну взаємодію. Сімейні стосунки можуть бути взаємодією між батьками та дітьми, між партнерами, між братами та сестрами, між різними поколіннями та іншими членами родини (Халік О., Косяк Т., 2021).

Сімейні стосунки включають в себе різні аспекти, такі як взаємодію, комунікацію, підтримку, взаємодопомогу та різні форми співпраці. У наукових дослідженнях визначається наявність низки чинників, що впливають на розвиток сімейних відносин: рівень реалізованості членів сім'ї, їхня автономність і становлення як особистості; матеріальні, соціальні і вікові аспекти; ступінь готовності вступу до шлюбу; розподіл сімейних ролей та

обов'язків; схожість цінностей партнерів і відповідність їхнім уявленням про шлюб (Іващенко А., 2012).

Для виявлення взаємозв'язку жіночої самооцінки та особливостей сімейних стосунків було використано низку діагностичних методик: «Тест-опитувальник самоствавлення» (В. Століна, С. Пантелєєва) (визначення параметрів самооцінки особистості), «Опитувальник задоволеності шлюбом» (В. Століна, Т. Романової і Г. Бутенко) (виявлення ступеня задоволеності шлюбом), методика «Рольові очікування і домагання у шлюбі» (А. Волкової, Т. Трапезникової) (виявлення рівня значимості різних компонентів сімейних стосунків). У дослідженні взяли участь 50 жінок, опитування проводилося онлайн, вибірка була сформована за допомогою соціальних джерел.

За результатами дослідження було встановлено позитивний кореляційний зв'язок між високим ступенем задоволеності шлюбом і показниками відкритості ($r=0,91$), самовпевненості ($r=0,73$), самоцінності ($r=0,76$), само прийняття ($r=0,90$). Значимими цінностями для жінок, яких влаштовує шлюб, є наявність взаємної підтримки ($r=0,29$), батьківсько-виховні параметри ($r=0,21$) і емоційний зв'язок з партнером ($r=0,29$). Аналізуючи отримані показники, є доцільним визначити, що жінки, що задоволені шлюбом мають високі показники самооцінки, і навпаки, при незадоволеності сімейними відносинами наявна занижене самоствавлення.

Висновки. Отже, самооцінка – це процес оцінки власної цінності та компетентності. Це включає усвідомлення власних сильних та слабких сторін, відчуття задоволення від досягнень і розуміння своїх недоліків. Жіноча самооцінка може відрізнятися від самооцінки чоловіків в залежності від культурних та соціальних факторів. Деякі з особливостей жіночої самооцінки включають: схильність до самокритики, вплив соціальних стереотипів, подвійні стандарти, вплив зовнішньої привабливості. Сімейні стосунки є складними та динамічними, і на них можуть впливати різні фактори, ключовими з них є: культурні і релігійні відмінності, особистісні характеристики, емоційна і фінансова стабільність, рівень комунікації тощо. У

ході емпіричного дослідження встановлено, що високий рівень задоволеності шлюбом супроводжується високими показниками самоствалення, жінкам з заниженими результатами самооцінки спостерігається незадоволеність сімейними стосунками. Отримані показники можуть слугувати основою для розробки корекційних заходів спрямованих на підвищення самооцінки жінки і гармонізацію внутрішньо сімейних стосунків у парі.

Література:

1. Іващенко А. С. Психологічні чинники міжособистісних стосунків у молодих подружніх парах. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби*. 2012. 72 с.
2. Калюжна І., Москальова А. Вплив самооцінки на професійне самовизначення старшокласників. *Збірник затверджено рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Протокол № 3 від 15.04. 2021 року*. 2021. С. 127.
3. Магдисюк Л. І. Особливості шлюбно-сімейних стосунків у залежності від подружнього стажу: діагностика та консультування : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 188 с.
4. Носовська О., Полукаров Ю. Дослідження впливу самооцінки на формування емоційної сфери. *Проблеми охорони праці, промислової та цивільної безпеки*. 2021. С. 156-161.
5. Халік О. О., Косяк Т. С. Взаємозв'язок загальної та ролівої самооцінки жінок, їх вплив на стосунки в сімейній системі. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. С. 80-86.